

PAULO COELHO

*Vrăjitoarea
din Portobello*

Traducere din portugheză de
GABRIELA BANU

HUMANITAS
fiction

*O, Marie cea zămislită fără de prihană,
roagă-te pentru noi,
cei care ne îndreptăm către Tine.
Amin*

Pentru S.F.X.,
soare care a răspândit
lumină și căldură pe unde a trecut,
exemplu pentru cei care gândesc
dincolo de propriul orizont.

*Nimeni, aprinzând făclie,
nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc,
ci în sfeșnic, ca aceia care intră să vadă lumina.*

Luca 11, 33

Înainte ca toate aceste mărturii să plece de pe masa mea de lucru și să urmeze destinul pe care l-am trasat pentru ele, mă gândeam să le transform într-o carte tradițională în care povestea reală este istorisită după o cercetare exhaustivă. Am început să citesc o serie de biografii care m-ar fi putut ajuta în scrierea acestei cărți, dar am înțeles un lucru: părerea autorului despre personajul principal ajunge să influențeze rezultatul cercetărilor. Cum intenția mea nu era chiar aceea de a spune ce gândesc, ci de a arăta cum a fost văzută povestea Vrăjitoarei din Portobello de principalele personaje, am abandonat ideea unei asemenea cărți. Mi s-a părut mai potrivit să transcriu pur și simplu tot ce mi-a fost povestit.

Heron Ryan, 44 de ani, ziarist

Nimeni nu aprinde o făclie pentru a o ascunde sub obroc: menirea luminii este de a aduce mai multă lumină, de a deschide ochii, de a arăta minunile din jur.

Nimeni nu-și sacrifică lucrul cel mai de preț pe care îl are: dragostea.

Nimeni nu-și încredințează visurile în mâinile celor care le pot distruge.

Nimeni, cu excepția Atenei.

La multă vreme după moartea Atenei, fosta ei maestră mi-a cerut să o însoțesc în orașul Prestopans, în Scoția. Acolo, profitând de o lege feudală care a fost abolită chiar în luna următoare, orașul a oferit iertarea oficială unui număr de optzeci și unu de persoane – și pisicilor acestora – executate pentru practici vrăjitoarești între secolele al XVI-lea și al XVII-lea.

Conform purtătorului de cuvânt oficial al baronilor de Prestoungrange & Dolphinstoun, „cele mai multe au fost condamnate fără nici o probă concretă, doar pe baza mărturiilor acuzatoare care susțineau că simțiseră prezența spiritelor rele”.

Nu mai stăm acum să amintim iar toate excesele Inchiziției, cu camerele de tortură și rugurile aprinse, alimentate de ură și răzbunare. Dar, pe drum, Edda a spus de mai multe ori că era ceva ce ea nu putea accepta în gestul acesta: orașul și al paisprezecelea Baron de Prestoungrange & Dolphinstoun „ofereau iertare oficială” oamenilor executați cu atâta brutalitate.

— Suntem în plin secol XXI, iar descendenții acestor adevărați criminali, care au ucis oameni nevinovați, încă se mai consideră îndreptățiți „să ierte”. Înțelegeți ce vreau să spun, Heron?

Înțelegeam. O nouă vânătoare de vrăjitoare începe să câștige teren. De data asta arma nu este fierul roșu, ci ironia și represiunea. Oricine își descoperă un har – din pură întâmplare – și îndrăznește să vorbească despre el e privit imediat cu neîncredere. Iar soțul, soția, tatăl, fiul, toți, în loc să fie mândri, le interzic tuturor să pomenească despre acel lucru, de frică să nu-și expună familia ridicolului.

Înainte de a o cunoaște pe Atena, credeam că toate acestea nu erau decât o formă necinstită de exploatare a disperării oamenilor. Călătoria mea în Transilvania pentru un documentar despre vampiri era și ea un fel de a arăta cât de ușor se lasă înșelați oamenii; anumite superstiții rămân în imaginația omului, oricât de absurde ar părea, și ajung să fie folosite de indivizi fără scrupule. Când am vizitat castelul lui Dracula, care fusese reconstruit numai pentru a le crea turiștilor impresia că s-ar afla într-un loc special, am fost căutat de un funcționar al guvernului care a insinuat că aveam să primesc un cadou destul de „semnificativ“ (după propriile lui cuvinte) când filmul va fi transmis la BBC. În mintea acestui funcționar, eu ajutam la răspândirea legendei, iar lucrul acesta merita o recompensă generoasă. Un ghid mi-a spus că numărul vizitatorilor creștea de la an la an, și orice referire la acel loc ar fi fost bine-venită, chiar dacă s-ar fi susținut că respectivul castel era contrafăcut, că Vlad Dracul era un personaj istoric fără nici o legătură cu legenda aceea care nu era decât delirul unui irlandez (*n. a.: Bram Stoker*) care nu vizitase niciodată regiunea.

În clipa aceea am înțeles că, oricât de riguros aș fi fost cu faptele, eram fără să vreau de partea minciunii; chiar dacă intenția mea era să demistific totul, fiecare putea să creadă ce voia; ghidul avea dreptate, în fond făceam și mai multă publicitate. Am renunțat imediat la proiect, chiar dacă apucasem să investesc o sumă frumoasă în călătorie și în cercetări.

Dar călătoria în Transilvania avea să aibă un impact uriaș asupra vieții mele: am cunoscut-o pe Atena, care își căuta mama. Soarta, misterioasa, implacabila soartă ne-a așezat față în față într-un neînsemnat hol al unui hotel încă și mai neînsemnat.

Am fost martor la prima ei conversație cu Deidre – sau Edda, cum îi place să i se spună. Am asistat, ca un spectator, la lupta inutilă pe care inima mea a purtat-o pentru a nu se lăsa sedusă de o femeie care nu era din lumea mea. Am aplaudat când rațiunea a pierdut bătălia, și n-am putut decât să mă predau și să accept că eram îndrăgostit.

Această pasiune m-a făcut să văd ritualuri, fenomene și transe cum nu mi-am închipuit niciodată că există. Spunându-mi că eram orbit de iubire, m-am îndoit de toate; îndoiala, în loc să mă paralyzeze, m-a împins spre oceane a căror existență o ignoram. Această forță mi-a permis, în cele mai grele momente, să înfrunt cinismul celorlalți prieteni jurnaliști și să scriu despre Atena și lucrarea ei. Și cum această iubire încă este vie, deși Atena este moartă, forța continuă să existe, dar nu mai vreau decât să uit tot ce am văzut și învățat. Puteam naviga în această lume numai cu Atena de mână.

Acestea erau grădinile, apele, munții ei. Acum, când a plecat, am nevoie să se întoarcă toate la starea dinainte. Vreau să fiu iar preocupat de problemele de trafic, de politica Marii Britanii, de felul în care sunt administrate impozitele. Vreau să cred din nou că lumea magiei e doar un truc reușit. Că oamenii sunt doar superstițioși. Că lucrurile pe care știința nu le poate explica nu au dreptul să existe.

Când întâlnirile din Portobello au început să scape de sub control, am avut discuții nesfârșite despre comportamentul ei, deși azi mă bucur că nu m-a ascultat niciodată. Dacă există vreo consolare în tragedia de a pierde pe cineva mult prea iubit, aceasta e speranța, totdeauna necesară, că probabil a fost mai bine așa.

Eu mă trezesc și adorm cu această certitudine. A fost mai bine că Atena a plecat înainte de a coborî în infernul acestei lumi. Niciodată n-ar mai fi avut liniște după întâmplările care i-au adus numele de „Vrăjitoarea din Portobello“. Restul vieții ei ar fi fost o amară confruntare a celor mai personale vise cu realitatea colectivă. Cum îi cunosc caracterul, știu că ar fi luptat până la sfârșit, și-ar fi cheltuit toată energia și bucuria încercând să dovedească ceva ce nimeni, absolut nimeni nu era dispus să creadă.

Cine știe, poate că a căutat moartea așa cum un naufragiat caută o insulă. Probabil că stătea noaptea în multe stații de metrou, așteptând vagabonzi care n-o atacau. S-a plimbat prin cartierele cele mai periculoase din Londra, în căutarea unui asasin care nu se arăta. A zgândărit mânia celor puternici, dar nici ei nu i-au făcut nimic.

Până când a găsit ceea ce căuta și a fost asasinată în mod brutal. Dar, la urma urmelor, câți dintre noi nu văd cum lucrurile importante din viața noastră dispar de la un ceas la altul? Nu mă refer numai la persoane, ci și la idealurile sau visurile noastre: putem rezista o zi, o săptămână, câțiva ani, dar suntem condamnați să pierdem. Trupul rămâne în viață, dar sufletul primește lovitura mortală mai devreme sau mai târziu. O crimă perfectă, în care nu știm cine ne-a asasinat bucuria, de ce sau unde sunt vinovații.

Oare acești vinovați care nu au nume știu ce au făcut? Eu cred că nu, fiindcă și ei sunt victime ale realității pe care au creat-o – fie ei deprimați, aroganți, neputincioși sau puternici.

Ei nu înțeleg și niciodată nu vor înțelege lumea Atenei. Am spus bine: lumea Atenei. Accept, în sfârșit, că aici era în trecere, ne făcea o favoare, asemenea

cuiva care se află într-un palat minunat, înfruptându-se din tot ce e mai bun, conștient că este doar o sărbătoare, că palatul nu-i aparține, că delicatesele n-au fost cumpărate cu banii lui și că la un moment dat luminile se vor stinge, stăpânii se vor culca, servitorii se vor retrage în odăile lor, poarta se va închide și – din nou în stradă, așteptând taxiul sau autobuzul, înapoi la mediocritatea de zi cu zi.

Mă întorc. Sau, mai bine zis, o parte din mine se întoarce în această lume unde are sens numai ceea ce vedem, pipăim și putem explica. Vreau să fiu iar în lumea în care există amenzile pentru depășirea vitezei, oamenii discutând la casieriile băncilor, veșnicele lamentări despre vreme, filmele de groază și cursele de Formula 1. Asta e lumea în care va trebui să-mi trăiesc restul zilelor; mă voi căsători, voi avea copii, iar trecutul va fi o amintire îndepărtată, care până la urmă mă va face să mă întreb toată ziua: cum am putut să fiu așa de orb, așa de naiv?

Dar știu și că, noaptea, cealaltă parte a mea va hoinări prin spațiu, intrând în contact cu lucruri care sunt la fel de reale ca pachetul de țigări și paharul de gin pe care le am în față. Sufletul meu va dansa cu cel al Atenei, voi fi cu ea în somn, mă voi trezi scaldat în sudori, mă voi duce la bucătărie să beau un pahar cu apă, voi înțelege că pentru a te lupta cu fantomele trebuie să te folosești de lucruri care nu țin de realitate. Și atunci, urmând sfatul bunicii mele, voi pune o foarfecă deschisă pe noptieră și astfel voi tăia continuarea visului.

A doua zi voi privi foarfeca plin de remușcări. Dar trebuie să mă reobișnuiesc cu lumea asta, altfel îmi pierd mințile.